



กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2554/ 00131

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 17 มิ.ย. 2553	ปีที่ 16	ฉบับที่ 5676	หน้า 5
---	--------------------------------	--------------------	------------------------	------------------



ความหมายของ ⁶⁶ปอย⁹⁹ เมืองยอง



ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	๒๙.๓.๒๕๕๐	16	๕๖.76	5

ใน เมืองยองจะเรียกประเพณีหรือพิธีกรรมต่าง ๆ แตกต่างกันไป เหมือนเช่นกับล้านนา หรือในบรรดาคนใดทั้งหลาย เช่น ล้านนา ลีบสองปันนา เชียงตุง แต่ละเมืองก็จะมีวิถีการความเชื่อที่แตกต่างกันไป แต่ในเมืองยองจะมีหลายรูปแบบ คือ ตานธรรม ตานออกพรรษา เข้าพรรษา ตานมหาปาง จะเรียกกันว่า “ตาน” แต่เดิมในเมืองยองจะไม่มีคำว่าปอย จะเรียกว่า “มหรสพ” หรือการเฉลิมฉลองต่างๆ ที่เกี่ยวกับส่วนรวม จะมีทั้งการแสดงการเล่นต่างๆ ภายในงาน

คำว่า “ปอย” เป็นภาษาพม่า ในเมืองที่ใช้คำนี้ ในภายหลังเนื่องจากมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้ต้องใช้และทำให้คำว่า “มหรสพ” หายไป ตอนเมื่อพม่าเข้ามามีอิทธิพลในการปกครองเมืองในช่วงหลัง และยังมีหลาย ๆ คำที่เป็นภาษาพม่า เช่น คำว่า “สล่า” หรือช่างต่างๆ แม้กระทั่งในล้านนาเองก็ได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมของพม่าก็เรียก “ปอย” เหมือนกัน

ในรูปแบบและความหมายของคำว่าปอยในเมืองยอง ในเมืองจะเรียกปอยก็ต่อเมื่องานเหล่านั้นเป็นงานหน้าหมู่ คือมีการเตรียมการกันเป็นเดือนหรือมากกว่า และมีการเล่นต่างๆ

ภายในงาน มีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบการเล่าสืบต่อๆ กันไป ถ้าเป็นปอย “บอกไฟ” หรือปอยบั้งไฟ พวก “เก๊าบ่าว” หรือกลุ่มหนุ่มสาวก็จะมีเตรียมการฝึกฟ้อน มีทั้งฟ้อนรำวง ฟ้อนดาบ ฟ้อนเจิง พระหรือปราชญ์ในหมู่บ้านก็จะช่วยกันแต่ง “ก่าฟ้อนบอกไฟ” หรือเพลงฟ้อนบั้งไฟและให้ “อ่อนญิงอ่อนจาย” หรือหนุ่มสาวฝึกร้องกันจนคล่อง ในการฝึกก็จะมีเด็ก ๆ ทั้ง “อะน้อย” หรือเด็กน้อยทั้งหญิงและชายมาร่วมฝึกซ้อมร้องด้วย เดือนทั้งเดือนในหมู่บ้านจะได้ยินเสียงคน “ว่าก่าฟ้อนบอกไฟ” หรือร้องเพลงฟ้อนบั้งไฟกันทั่วหมู่บ้านอย่างสนุกสนาน ทั้งพระและชาวบ้านก็จะเริ่ม “กุ่มถ่านบอกไฟ” หรือเผาถ่านบั้งไฟ และพร้อมเตรียมเครื่องมือเครื่องมือเพื่อทำ

กลองนำหน้าขบวนบั้งไฟ เมื่อนำขึ้นฐานจุดแล้วก็จะมีการร้องเพลงฟ้อนบั้งไฟ ฟ้อนดาบ ฟ้อนเจิงกันจนอิมก่อนถึงจะจุดบั้งไฟ เมื่อจุดบั้งไฟแล้วไม่ว่าบั้งไฟจะแตกหรือจะขึ้นก็จะต้องไปนำเอาตัวบั้งไฟกลับมาแล้วให้สล่าหรือเจ้าของบั้งไฟขึ้นชี้แล้วแห่รอบงานปอยพร้อมร้องเพลงฟ้อนบั้งไฟไปด้วยอย่างสนุกสนานพร้อม “ตกซู” หรือให้กำลังใจแก่เจ้าของบั้งไฟ ส่วนการตานหรือทำบุญก็จะไปตามวันสุดท้ายของงานพร้อมกัน ในระหว่างปอยครูบา ก็จะฝากคอยต้อนรับคณะศรัทธาและหัววัดต่างๆ ภายในวิหาร ไม่ว่าจะเป็นการปอยกุฎี วิหาร หรืออย่างอื่นที่เป็นการก่อสร้างถาวรวัตถุภายในวัด สาเหตุที่เรียกปอย “บอกไฟ”





ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	29 ม.ค. 2550	16	5676	5

คำว่า“ปอย”เป็นภาษาพม่า ในเมืองพื้งใช้คำนี้
ในภายหลัง เนื่องจากมีปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้ต้องใช้
และทำให้คำว่า “มหรสพ” หายไป ตอนเมื่อพม่าเข้ามา
มีอิทธิพลในการปกครองเมืองในช่วงหลัง และยังมี
หลายๆคำที่เป็นภาษาพม่าเช่นคำว่า “สล่า” หรือช่าง
ต่างๆ แม้กระทั่งในล้านนาเองก็ยังได้รับอิทธิพล
ทางวัฒนธรรมของพม่าก็เรียก “ปอย” เหมือนกัน

บั้งไฟกันกัน บั้งไฟก็มีทั้งบั้งไฟหื่นถึงบั้งไฟแสน และจะเป็น
“เครือ”หรือเป็นชุดๆ หนึ่งก็จะมีตั้งแต่ 3 บอกขึ้นไป ส่วนหัววัด
ศรัทธา “ต่างบ้านต่างจอง” หรือหัววัดบ้านอื่นเมืองอื่นที่ถึงกันก็
จะเตรียมบั้งไฟของตนเองเข้าร่วมปอย แต่ในปอยนี้จะไม่มีการ
แข่งขันเพื่อชิงเอารางวัลกัน แต่ทุกคนนำมาเพื่ออวดอ้างความมี
ฝีมือและจุดเพื่อเป็นพุทธานุชาหรือตามความเชื่อมากกว่ารางวัล
ก่อนถึงวันปอยประมาณ 2 อาทิตย์กลุ่มหนุ่มสาว ๆ หรือแม่ค้าก็
จะมาจองพื้นที่เพื่อ “แปงตูบปอย” หรือทำประรำขายของ จะมี



ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่โพสต์	12.9 .ค.ค. 2556	16	5676	5



ชาวยองชายของในงานปอย

ทั้งกลุ่มหนุ่มสาวจากในบ้านและต่างบ้านมา
จับจองและไม่ต้องมีการเสียค่าเช่าพื้นที่ใด ๆ
ทั้งสิ้นใครอยากได้ตรงไหนก็จับจองเอาตาม
สะดวก เมื่อทุกอย่างพร้อมและถึงเวลาก็จะ
มีการแห่บั้งไฟไปปักไว้จุด “ผามเปียงในปอย”
หรือประรำในปอยที่เตรียมไว้บั้งไฟจะมีหลาย
“เครือ” หรือหลายชุดมีเป็นร้อยๆ ชุด แต่
จะจุดให้ครบตามวันปอยคือจะมีปอย 5-10
วัน เมื่อทาง “เก่าโกปะกะ” หรือเจ้าหน้าที่
ทางศาสนา ประกาศออก “เผื่อนเผื่อ” หรือ
เครื่องเสียงขอร้อง ให้เจ้าของหรือสละบั้งไฟ
ทราบว่าได้เป็นคิวที่จะต้องจุดตามลำดับ
เจ้าของบั้งไฟก็จะมาขึ้นเป็นกลุ่มเพื่อช่วย
กันนำบั้งไฟขึ้น “ก้าง” หรือฐานจุด ก่อนจุด
บั้งไฟก็จะ “ว่ากำบอกไฟ” หรือร้องเพลง
บั้งไฟนำหน้าพร้อมกับเพื่อน มีการตลก้องดี

หรือปอยบั้งไฟขึ้นมาก็เพราะเป็นความนิยม
ของสังคมคนยองในเมืองยองปัจจุบัน แต่
ในสมัยก่อนก็จะมีปอยหลายอย่าง เช่น
ปอยแข่งเรือ ปอยวังหงส์ ปอยธาตุ หรือ
ปอยไหว้พระธาตุ เป็นต้น

บทความโดย

พระสภานุคุณ อภิสิทธิ์ พระนิสิต

ฝึกปฏิบัติศาสนกิจ

สถาบันวิจัยทรัพยากรมนุษย์ มจร.ลำพูน

จักรพงษ์ กำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th